

«گزارشی از برگزاری دوره آموزشی کارشناسی ارشد کتابداری با گرایش نسخ خطی و آثار کمیاب»

امروزه هیچ جامعه‌ای را نمی‌توان دید که به‌دور از کتاب زندگی کند و بوسیله آن بدنبال یافتن مجهولات خویش نباشد و نخواهد با آن به کنه زوایای ناشناخته جهان بشریت گام‌نهد. کتاب مایه تداوم حیات يك ملت است زیرا حاوی فرهنگ، آداب، رسوم و سنن مختلف آن ملت است. کتاب وسیله‌ای است که روح ملت‌های مختلف را بهم مرتبط می‌سازد و پیوندهایی جاودانه میان آنها پدیدمی‌آورد، پیوندهایی که توانسته است از بروز بسیاری از حوادث، در گذشته، جلوگیری نماید. کتاب از انسان‌های نخستین تصویری را در سینمای ذهن خلق می‌نماید که گویی انسان قرن بیستم با او می‌زید و از او در حل معضلات خویش یاری می‌جوید.

تاریخ گویای این واقعیت است که کتاب نیز در طول حیات خود از دستبرد زمانه جافی مصون نمانده است و چه بسیار کتاب‌هایی که در نتیجه جنگها، آتش‌سوزیها و غارت‌های چپاولگران و دنیا اندیشان پست و فرومایه از میان رفته و انسان آرزومند و تشنه حقیقت را در حسرت دیدار باقی گزارده است.

یکی از مفاخر بارز فرهنگ اسلامی، ایرانی وجود هزارها نسخ خطی در علوم مختلف است که از اعصار دور و نزدیک به‌عنوان گنجینه بزرگ معنوی به‌نسل حاضر به‌ارث رسیده است ولی متأسفانه آنطور که باید و شاید به‌این میراث توجه نگردیده است. از اینرو عنایت جدی به آموزش مباحث گوناگون مربوط به‌نسخ خطی و کمیاب برای حفظ و حراست و

فراهم نمودن امکان استفاده گسترده پژوهشی از این میراث فرهنگی در کتابخانه‌های مختلف کشور امری بسیار ضروری می‌نمود که می‌بایست در مقاطع مختلف مطرح و تدریس می‌شد. در این میان تربیت نیروی انسانی کارآزموده برای تصدی امور مربوط به نسخ خطی و آثار کمیاب در کتابخانه‌ها بیش از دیگر جوانب مورد توجه قرار گرفت زیرا که از نسل کارآزموده گذشته متأسفانه جز تعدادی انگشت‌شمار باقی‌نمانده است.

در راستای بارورسازی این اندیشه، در سال ۱۳۶۸، تلاشهایی از سوی دست‌اندرکاران امور مربوطه در دانشگاه تهران، صورت پذیرفت و نهایتاً دوره آموزشی کارشناسی ارشد کتابداری با گرایش نسخ خطی و آثار کمیاب مورد تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور قرار گرفت و قرار شد که این دوره با پذیرش ۱۵ دانشجو (۱۰ نفر از شاغلین رسمی دانشگاه تهران و ۵ نفر از مستخدمین واجد شرایط شاغل در سازمان اسناد ملی ایران) از بین دارندگان مدرک لیسانس در رشته‌های کتابداری، ادبیات فارسی، ادبیات عرب، تاریخ، علوم اجتماعی، فلسفه و یکی از زبانهای خارجی از طریق آزمون عمومی، اختصاصی و مصاحبه شروع بکار نماید. مهمترین اهداف این دوره که حداکثر در ۲ سال پایان خواهد پذیرفت عبارتند از:

– تربیت نیروهای متخصص برای کار در مرکز نسخ خطی و آثار کمیاب دانشگاه تهران و سازمان اسناد ملی ایران.
ارتقاء تواناییهای علمی و عملی نیروهای بالفعل دانشگاه تهران و سازمان اسناد ملی ایران.

– فارغ‌التحصیلان برحسب تخصصهای کسب شده قادر به انجام امور ذیل خواهند بود:

- ۱- جمع‌آوری، حفظ و حراست آثار خطی و کمیاب.
- ۲- ارائه خدمات لازم به دانشجویان در استفاده از آثار فوق‌الذکر.
- ۳- تهیه و تنظیم فهرستهای مستند و قابل استفاده از آثار موجود خطی و کمیاب دانشگاه تهران و سازمان اسناد ملی ایران.

تعداد کل واحدهای درسی دوره به شرح ذیل به تعداد ۳۸ واحد می باشد:

الف - دروس پایه : ۱۲ واحد

ب - دروس اختصاصی : ۲۶ واحد

که در مجموع ۲۱ واحد نظری و ۱۷ واحد آن عملی خواهد بود.

برنامه درسی پذیرفته شدگان بشرح زیر است:

الف - دروس پایه :

۱- تاریخ تمدن اسلامی

۲- آشنایی با اصول کتابداری

۳- مراجع عمومی و اسلامی.

ب - دروس اختصاصی :

۱- علوم و معارف اسلامی - تعاریف و تقاسیم

۲- کتاب شناسهای اسلامی

۳- آشنایی با نسخ خطی، منابع دست نویس و چاپهای سنگی

۴- فهرست نویسی نسخ خطی و کمیاب

۵- کار عملی در بخش نسخ خطی و آثار کمیاب

۶- مدیریت بخش خطی و آثار کمیاب

۷- رساله پژوهشی.

بدیهی است که آموزش ابعاد مختلف جمع آوری، تنظیم و حفظ و حراست نسخ خطی به یک حرکت بین رشته‌ای جدی نیاز دارد. گروههای تاریخ و باستان شناس، شیمی، کتابداری و اطلاع رسانی و غیره باید در یک همکاری منسجم به رفع بحران موجود بپردازند. آموزش باید عمدتاً در دو سطح مطرح گردد. یکی بصورت دوره‌های کوتاه مدت نسبتاً فشرده و دیگری بصورت دوره‌های رسمی دانشگاهی. برنامه حاضر در جهت تأمین بخشی از این نیازها تدوین شده است، امید است مسئولان نسبت به تأسیس دوره‌های رسمی دانشگاهی نیز بزودی اقدام نمایند.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی